

Elke drie maanden verzorgt de VKCR een overzicht van de laatste ontwikkelingen op het gebied van kunst, cultuur en recht.

Suggesties, aanvullingen en opmerkingen zijn van harte welkom op het mailadres: nieuws.vkcr@gmail.com

INHOUD

1. Wet- en regelgeving
2. Kunsthandel
3. Criminaliteit
4. Musea
5. Restitutie
6. Uitingsvrijheid
7. Overig nieuws

Kalender / Events

25 augustus.

Paradisokunstdebat: Geef kunst de ruimte

Debat waar kunstenaars en politici elkaar ontmoeten om te debatteren over actuele thema's in het cultuurbeleid. [Zie hier meer >>](#)

26-30 augustus, Universiteit Leiden, Zomerschool: Cultural Objects, Human Rights and International Law

Zomercursus, waarbij de focus ligt op bescherming van erfgoed door het internationale recht. [Zie hier meer >>](#)

2-3 december.

Restitutieconferentie TAPAS in Gent

Conferentie betreffende restitutie van koloniale kunst. Call for papers staat open. [Zie hier meer >>](#)

2019 Rembrandtjaar

Mogelijk Maria Trip, Rembrandt van Rijn, 1639

Mededelingen

Een event organiseren/delen

Als u - lid van de vereniging - een event organiseert op het gebied van kunst, cultuur en recht, dan kunt u de uitnodiging desgewenst naar ons sturen. Wij zullen hem in beginsel in onze kalender zetten.

1. Wet- en regelgeving

11 juni. Cultuurbeleid 2021-2024 gepubliceerd

Minister Van Engelshoven (Cultuur) heeft op 11 juni de Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024 gepubliceerd. “Minister Van Engelshoven maakt in de culturele basisinfrastructuur plek voor meer spelers en voor andere genres. Zo wordt het culturele aanbod een goede afspiegeling van de verschillende voorkeuren in de samenleving én van het culturele veld. Het subsidiebudget van de basisinfrastructuur wordt uitgebreid met € 44 miljoen tot € 375 miljoen. Deze investering maakt deel uit van de structurele investering van € 80 miljoen in cultuur vanaf 2020. Dat schrijft de minister in haar brief aan de Tweede Kamer met daarin de uitgangspunten voor het cultuurbeleid in de periode 2021-2024”, zo meldt het persbericht van de Rijksoverheid. Zie hier de Kamerbrief cultuurbeleid

Reacties

- Kunsten '92: **Op 24 juni** meldt Kunsten '92 via een brief dat de kaders voor het cultuurbeleid knellen, in inhoudelijke en vooral in financiële zin. Kunsten '92 24/06/2019 >>
- Raad voor Cultuur: **Op 25 juni** heeft de Raad voor Cultuur gereageerd op het beleid van de minister met een brief, omdat zij zorgen hebben over de wijze waarop de ambities uit de uitgangspuntenbrief van de Minister uitgewerkt zijn in het concept van de Regeling op het Specifiek Cultuurbeleid. O.a. hebben de stedelijke cultuurregio's geen plek gekregen, aldus de Raad. Zie hier de brief RvC d.d. 25/06/2019 >>
- **27 juni Tweede Kamerdebat over de brief**. Het debat is hier terug te kijken >>

6 mei. Wegwijzer advies omgevingsvergunning online toegankelijk

Omgevingsvergunningen zijn nodig wanneer men een rijksmonument wil opknappen of verbouwen. Deze vergunning wordt verleend door gemeenten en omgevingsdiensten. Ook kan advies ingeschakeld worden bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Om dit proces te vergemakkelijken is nu een online wegwijzer gepubliceerd met voorbeelden van veelvoorkomende situaties. Zie hier >>

9 april. EU neemt nieuwe regels aan over import van cultureel erfgoed

De Europese Raad heeft nieuwe regels aangenomen om de illegale handel in cultuurgoederen aan te pakken, inclusief de eis van invoervergunningen voor kunstvoorwerpen van meer dan 250 jaar oud. De maatregelen zijn bedoeld om smokkelen en de financiering van terrorisme tegen te gaan. Tot nu toe was er geen gemeenschappelijke Europese regelgeving, die de invoer van cultureel erfgoed regelde. De enige Europese wetgeving inzake de handel in cultuurgoederen betrof de export en de teruggave van voorwerpen die op onrechtmatige wijze uit de EU werden verwijderd. bron The Art Newspaper

Meer informatie over de regelgeving is hier te lezen en in het dossier 2017/0158(COD) >>

Ook is op 9 april een verklaring aangenomen om digitaal cultureel erfgoed beter te gaan beschermen. Zie hier de verklaring Declaration of Cooperation on Cultural Heritage.

1 april. Subsidieregeling Immaterieel erfgoed

Vanaf vandaag kun je een aanvraag doen bij de subsidieregeling Immaterieel erfgoed, waarmee het ontwikkelen en doorgeven van immaterieel erfgoed wordt gestimuleerd.

29 maart. Advies Raad voor Cultuur: erfgoedsector is nog niet klaar voor Omgevingswet

“De Raad voor Cultuur heeft zijn sectoradvies Monumenten en Archeologie gepubliceerd. Onder de titel ‘Met erfgoed meer ruimtelijke kwaliteit’ beschrijft de Raad de stand van zaken en formuleert een aantal beleidsaanbevelingen. De raad heeft twijfels of de erfgoedsector wel klaar is voor de Omgevingswet die in 2021 haar intrede doet en of de lagere overheden hierop voldoende zijn voorbereid.

Verder stelt de Raad dat er voldoende kennis en financiële middelen in de sector beschikbaar zijn, maar dat zij niet altijd over de juiste plekken zijn verdeeld. Hierdoor worden er kansen gemist voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit. In het Advies zijn mogelijkheden en verbeterpunten opgenomen. bronnen [Erfgoedstem](#) en [Advies RvC 2019: Sectoradvies Monumenten en archeologie](#)

2. Kunsthandel

17 juni. Kunstverzamelaar Patrick Drahi koopt Sotheby's voor 3,7 miljard dollar

Kunstverzamelaar Patrick Drahi heeft een koopovereenkomst ondertekend met Sotheby's voor 3,7 miljard dollar. Na de koop zal Drahi Sotheby's van de beurs halen. Sotheby's wacht nu op toestemming van de aandeelhouders voor de verkoop. bron [Artsy](#)

11 juni. Egypte eist van Christie's helft opbrengst verkoop standbeeld Toetanchamon

Egypte probeert de veiling te stoppen van een 3.000 jaar oud stenen beeldhouwwerk van de beroemde farao Toetanchamon (King Tut) bij Christie's in Londen, terwijl het veilinghuis zegt dat de verkoop legaal is. [Het beeld](#) staat gepland voor de veiling van 3 en 4 jul, met een verwachte opbrengst van 5 miljoen dollar. In een verklaring liet het Egyptische ministerie van Buitenlandse Zaken weten dat zij het veilinghuis had gevraagd om de eigendomsdocumenten. Ook heeft zij de Britse autoriteiten en de cultuur- en educatieafdeling van de VN aangeschreven om deze veiling – en die van andere Egyptische objecten - te stoppen. Volgens Christie's is dit standbeeld niet afkomstig van de collectie van 5398 beelden uit de graftombe zelf. bronnen [Bloomberg](#) en [artnet](#)

8 mei. Italiaanse galerieën hoeven geen royalty's meer te betalen voor werken op de primaire kunstmarkt

“Primaire” galerieën (de eerste galerie waar een werk verkocht wordt) in Italië hoeven niet langer volgrecht te betalen wanneer ze voor de eerste keer een werk verkopen namens een kunstenaar; dit betekent dat alleen werken die worden doorverkocht onderworpen zijn aan royalty's. De nieuwe richtlijnen worden na zes jaar onderhandelen gepubliceerd, waarin staat dat het volgrecht alleen van toepassing is in gevallen waarin de transactie, na de eerste overdracht rechtstreeks door de auteur van het werk, plaatsvindt via de professionele kunsthandel (voor meer dan € 3.000). De galerieën zijn verplicht om schriftelijke contracten met de kunstenaars op te stellen en te bewaren - hetzij vertegenwoordigings- of niet-vertegenwoordigende verkoopmandaten, commissieovereenkomsten of waarde-contracten - om te bewijzen dat ze in de primaire handel werkzaam waren en niet in de secundaire markt. bron [The Art Newspaper](#)

19 april. Britse minister: Nederlands meesterwerk mag Verenigd Koninkrijk niet uit

De Britse minister van Cultuur heeft een voorlopig exportverbod afgekondigd om te voorkomen dat een zeldzame tekening van de 16e-eeuwse Nederlandse kunstenaar Lucas van Leyden (ca. 1494-1533) het Verenigd Koninkrijk verlaat. Britse kunstinstellingen krijgen van de minister tot 17 juli de tijd om ruim 13 miljoen euro bijeen te brengen om het werk te kopen. bronnen [NOS](#) en [Antiques Trade Gazette](#)

2 april. Handelaar vervalsing Frans Hals schikt met Sotheby's

De Londense handelaar in oude meesters Mark Weiss betaalt veilinghuis Sotheby's na een schikking 4,2 miljoen dollar schadevergoeding voor de vervalste Frans Hals die hij liet veilen. Sotheby's verkocht de vermeende Frans Hals in 2011 voor 11,2 miljoen dollar aan een Amerikaanse verzamelaar. Die onderhandse verkoop werd in 2016 teruggedraaid, toen uit onderzoek bleek dat het een moderne vervalsing betrof, zo meldt het [NRC](#). zie ook [The Art Newspaper](#)

3. Criminaliteit**10 mei. Knoedler-eigenaar Michael Hammer mogelijk aansprakelijk voor fraude**

Kunstdealer Michael Hammer en zijn bedrijf 8-31 Holdings, die eigenaar waren van de nu gesloten Knoedler-galerie, zijn aansprakelijk geacht voor fraude. Zowel Michael Hammer persoonlijk als de Knoedler-galerie zijn door een federale rechter uit Manhattan schuldig bevonden aan de verkoop van vervalsingen. bron [The Art Newspaper](#)

9 mei. Wildenstein & Co aangeklaagd

Galerie Wildenstein & Co is aangeklaagd voor de verkoop van een vermeende Bonnard in 1985. De verzamelaar, die destijds het werk van Wildenstein kocht, bleek vorig jaar - toen het werk naar de veiling zou gaan - de authenticatie van het schilderij niet hard te kunnen maken, ondanks eerdere documenten van echtheid uit 1985 door de galerie. De verzamelaar eist nu meer dan 300.000 dollar aan schadevergoeding. bron [The Art Newspaper](#)

3 mei. Geplunderde artefacten uit Irak en Syrië staan te koop op Facebook

Antiquiteiten uit Syrië en Irak worden verhandeld op een groot netwerk van speciale Facebook-groepen, die dikwijls meer dan 120.000 leden tellen. Facebook zegt dat het 49 groepen had verwijderd nadat onderzoekers van de BBC een standbeeld uit de oude stad Palmyra, en een compleet Romeins mozaïek uit Aleppo, tussen de artefacten te koop had zien staan. bron [The Times](#)

23 april. Parijse rechtbank veroordeelt twee Rodin-dealers wegens namaak-reproducties

Na een rechtszaak van bijna twee decennia is de Amerikaanse zakenman en kunsthandelaar Gary Snell door het hof van beroep in Parijs schuldig bevonden aan de verkoop van ongeoorloofde afgietsels van originele mallen van de overleden Franse beeldhouwer Auguste Rodin. De zakenpartner van Snell, de Parijse dealer Robert Crouzet, kreeg een gevangenisstraf van vier maanden voorwaardelijk. Ook moeten beide mannen een totaalbedrag van 500.000 euro aan schadevergoeding en rente betalen aan het Musee Rodin, dat de productie van de artiest controleert. bron [artnet](#)

26 maart. Arthur Brand vindt gestolen Picasso terug

Kunstdetective Arthur Brand heeft het schilderij *Buste de Femme* van Pablo Picasso - gestolen in 1999 van het jacht van een Saoedi-Arabische sjeik - getraceerd en overgedragen aan een verzekeringsmaatschappij. bron [de Volkskrant](#)

4. Musea

20 juni. Dependance Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam-Zuid gaat niet door

Museum Boijmans Van Beuningen krijgt geen dependance in het oude V&D-gebouw in Rotterdam-Zuid. Het museum heeft afgelopen jaar de mogelijkheden van een dependance onderzocht, maar de conclusie is dat het niet gaat lukken wegens problemen rondom de financiering. In 2021 brengt het museum de volledige collectie bijeen in het voor publiek toegankelijke Depot Boijmans Van Beuningen. bron [AD](#)

7 juni. Rein Wolfs is de nieuwe directeur van het Stedelijk Museum. [zie achtergrond in Het Parool](#)

11 april. Advies Cultuurraad: meer subsidie voor regionale musea

Het advies van de Raad voor Cultuur over de toekomst van het cultuurbeleid pleit voor een breder systeem van cultuursubsidies: meer voor de regio en nadruk op een moderne canon. Maximaal vijftien regionale musea met collecties van nationaal belang ontvangen straks rijkssubsidie. En de 25 musea in Nederland die een rijkscollectie beheren, verdwijnen uit het speciale subsidiestelsel voor cultuur van het rijk: ze krijgen een andersoortige financiering en hoeven niet elke vier jaar hun bestaansrecht te bepleiten. Het feit dat de rijksmusea nu geen activiteitenplan meer hoeven in te dienen heeft tot opstappen geleid van Wim Hupperetz, directeur van het Amsterdamse Allard Pierson Museum, als adviseur van de Raad voor Cultuur (op 25 juni). De Minister van Cultuur heeft het advies van de Raad overgenomen. bron [NRC](#)

De volgende subsidieperiode loopt van 2021 tot 2024; subsidieaanvragen daarvoor kunnen worden ingediend vanaf december 2019.

Advies Raad voor Cultuur: *Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur*

5. Restitutie

28 juni. The Actor van Picasso mag in het Met blijven

Het hof van beroep zegt dat het Met 'zijn' Picasso – *The Actor* met een waarde van 100 miljoen dollar mag behouden, waarmee deze lange restitutiekwesitie is beslecht. Het hof oordeelde dat de erfgenamen te lang hadden gewacht om hun teruggaveclaim in te dienen. bron [artnet](#)

21 mei. Het Amerikaanse hooggerechtshof weigert hoger beroep omtrent nazi roofkunst: het Norton Simon Museum kan twee meesterwerken van Cranach behouden

Marei von Saher, de erfgenaam van Jacques Goudstikker, de Nederlands-joodse kunstverzamelaar en -handelaar die in 1940 uit Nederland was gevlucht nadat de Duitsers binnenvielen, heeft tevergeefs een lange rechtszaak gevoerd om de terugkeer van de twee schilderijen Adam en Eva (daterend rond 1530). De Norton Simon Foundation heeft betoogd dat de werken over zijn gegaan toen de Nederlandse regering de schilderijen in 1966 teruggaf aan George Stroganoff-Sherbatoff, die hem op zijn beurt in 1971 aan de Amerikaanse verzamelaar Norton Simon verkocht. bron [The Art Newspaper](#)

17 mei. Duitsland restitueert stenen kruis uit de 15^e eeuw aan Namibië

Duitsland is reeds langere tijd actief bezig met onderzoek naar eventuele restitutie van koloniale roofkunst. Het Duitse Historisch Museum heeft aangekondigd dat het een 15e-eeuws stenen kruis zal teruggeven aan Namibië, waar het werd gestolen tijdens het koloniale tijdperk. bronnen [okayafrika](#) en [BBC](#)

2 mei. Ondanks Nazi-roof blijft Pissarro in museum Madrid

De Joodse Lilly Cassirer Neubauer was in 1939 gedwongen om het schilderij Rue St. Honoré, Après Midi, Effet de Pluie (1897) van Pissarro te verkopen voor 360 dollar voor een uitreisvisum uit Duitsland. Haar erfgenamen hebben in de federale rechtbank in Californië 14 jaar lang gestreden om het bezit van de Pissarro terug te vorderen. De rechtbank oordeelde echter dat het Spaanse museum Thyssen-Bornemisza het schilderij – waar het zich nu bevindt - mag houden. Volgens de Spaanse wet is een verzamelaar of museum de rechtmatige eigenaar van een gestolen kunstwerk als ze het in goed vertrouwen heeft verworven, zo schrijft het NRC. zie ook de bronnen The Art Newspaper, Bloomberg en The New York Times

16 april. Twee schilderijen uit de Nederlands Kunstbezit-collectie terug naar erven joodse eigenaar

De Restitutiecommissie heeft de minister van OCW geadviseerd twee schilderijen uit de Nederlandse Kunstbezit-collectie terug te geven aan de erfgenamen van de oorspronkelijke joodse eigenaar Jacob Lierens. De minister heeft dit advies overgenomen. In 2017 hebben erfgenamen van Jacob Lierens de minister van OCW gevraagd om restitutie van twee schilderijen uit de NK-collectie: Het betreft de schilderijen *Elegant gezelschap in een Hollandse renaissancezaal* van Dirck Franchoisz Hals en *Dirck van Delen* (in bruikleen bij het Frans Hals Museum te Haarlem) en *Pronkstilleven* van Jan Davidsz. de Heem (in bruikleen bij het Centraal Museum, Utrecht). zie advies Restitutiecommissie, de NRC en NOS

10 april. Minister onderzoekt toekomst koloniale kunst

Het kabinet laat onderzoeken wat er moet gebeuren met de uit koloniën afkomstige kunst die het Rijk bezit. Een onafhankelijke commissie moet niet alleen uitzoeken wie de rechtmatige eigenaar is, maar bijvoorbeeld ook of de Nederlandse omgang met de koloniale kunst moreel door de beugel kan, zo meldt Het Parool. De Minister gaf aan dat er twee ambities worden nagestreefd: het toegankelijk maken en houden van koloniale collecties op een manier dat het verhaal vanuit meerdere perspectieven belicht wordt, en ontwikkeling van een nationaal beleidskader voor de omgang met koloniaal erfgoed. Zie ook het persbericht van het Rijksmuseum en de Kamerbrief van de minister.

6. Uitingsvrijheid

24 april. Online publicatie van erfgoed makkelijker door de nieuwe Auteursrechtenrichtlijn

De nieuwe Auteursrechtenrichtlijn die op 15 april aangenomen is door de Raad van Ministers van de EU wordt het voor erfgoedinstellingen zoals archiefinstellingen en musea makkelijker licenties te krijgen om werken te digitaliseren en online te publiceren. Ook worden mogelijkheden om auteursrechtelijk beschermd materiaal te gebruiken voor onderwijs, onderzoek en behoud van cultureel erfgoed verruimd. bron VNG

19 april. Conflict over censureren foto's Auschwitz in Holocaust Museum

Het Nationaal Holocaust Museum in Amsterdam heeft voor de expositie De Jodenvervolging in foto's vier gruwelijke foto's over vervolging van Nederlandse Joden geweigerd tentoon te stellen. Het museum vindt de foto's niet functioneel. De samenstellers zijn teleurgesteld over de beslissing. bron Het Parool

7. Overig nieuws

1 juli. Internationale vereniging voor Catalogue Raisonné (ICRA) gelanceerd in Londen

De Internationale vereniging voor Catalogue Raisonné (ICRA) documenteert dossiers van kunstenaars met een overzicht van hun oeuvre. Deze internationale organisatie, gevestigd in Londen, wil hiermee een overzicht bewaren van werken per kunstenaar om zo eventuele fraude sneller op te kunnen sporen. Mensen die lid worden van de ICRA krijgen tevens toegang tot juridische ondersteuning. bron [The Antiques Trade Gazette](#) en zie [icra.art](#)

5 juni. Cultuurfondsen gezamenlijk stimuleren zichtbaarheid en vernieuwing digitaal erfgoed

Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie slaan de handen ineen en hebben drie elkaar aanvullende regelingen ontwikkeld voor digitaal erfgoed. Makers en culturele instellingen worden gestimuleerd om nieuwe gebruiksvormen te ontwikkelen en de zichtbaarheid van digitaal erfgoed bij een breed publiek te vergroten. bron [Erfgoedstem](#)

16 mei. Cultuursector heeft 25 miljoen nodig voor betere betaling kunstenaars

De cultuursector heeft minimaal 25 miljoen euro per jaar extra nodig om kunstenaars volgens cao-afspraken betaald te laten krijgen voor hun werk bij kunstinstellingen. Dat blijkt uit onderzoek van belangenorganisatie Kunsten '92, meldt [Trouw](#).

17 april. Franse Axa verzekerde kunst van de Notre Dame

Het leek er even op dat de Franse verzekeraar Axa zou moeten opdraaien voor uitbetalingen die verband houden met het verwoestende vuur dat door de kathedraal van de Notre-Dame woekerde. Maar omdat de Franse overheid eigenaar is, betekent dat de verzekeringsindustrie gespaard kan blijven van significante verliezen door de brand. Axa gaf aan een verzekering te hebben verleend aan twee van de bedrijven die aan de bouwprojecten in de kathedraal werkten: Europa Echafaudage en Le Bras Freres. Ook zou Axa betrokken zijn bij de verzekering van bepaalde kunstvoorwerpen en ceremoniële objecten in de kathedraal. De kathedraal zelf, die geclassificeerd is als een historisch monument, is door de staat verzekerd, en niet door Axa. bron [Bloomberg](#)

2 april. Literaire en juridische theorieën over botsingen tussen recht en literatuur

Het opstel van ons lid Ulli d'Oliveira, waarmee hij ons vorig jaar kennis liet maken door zijn voordracht tijdens de voorjaarsbijeenkomst, is verschenen in het april-dubbelnummer van Tirade nr. 474/475, april 2019, pp. 44-89. Titel: *Het literaire werk tussen feit en fictie. Literaire en juridische theorieën over botsingen tussen recht en literatuur*. [Hier](#) kunt u deze bestellen.

Opmerkelijk

9 april. Portland Museum betwist een gewijzigd testament voor de rechtbank

Een donor verwijderde het Portland Museum vlak voor haar dood uit haar testament. Kunstverzamelaar Eleanor G. Potter wijzigde haar testament maanden voor haar dood in 2015, om het Portland Museum of Art te verwijderen als de primaire begunstigde van 2 miljoen dollar. In plaats daarvan gaf ze het grootste deel van haar nalatenschap aan haar verzorgster AnneMarie Germain. Het museum klaagt nu Germain aan en beschuldigt haar van 'ouderenmisbruik'. bron [artnet](#)

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u lid bent van de VKCR. Mocht u deze nieuwsbrief niet op prijs stellen dan kunt u zich afmelden voor toekomstige nieuwsbrieven via [deze link](#), of door een email te sturen naar nieuws.vkcr@gmail.com. Vragen, aanbevelingen, evenementen en opmerkingen kunnen gericht worden aan Laurens Kasteleijn en Annelies Lesuis, namens de redactie.